

Використані джерела:

1. Богатирьова О.І., Фріс П.Л., Харченко В.Б. Маргінальні групи як об'єкт кримінологічного дослідження: м. Львів, 2021 р. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4065/1/%d0%bc%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%84%d1%96%d1%8f%20%d0%b9%d0%be%d1%81%d0%b8%d0%bf%d1%96%d0%b2.pdf>
2. Йосипів А.О. Спеціально-кримінологічні заходи запобігання злочинам, що вчиняються окремими маргінальними групами. 2019 р. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3581/1/%d0%b9%d0%be%d1%81%d0%b8%d0%bf%d1%96%d0%b2.pdf>
3. Стрелковська Ю. Концепція маргінальності в кримінології: можливості застосування. Юридичний вісник. 2013. №. 1. С. 129-137.
4. Петришин О.В. Верховенство права в системі дії права. Проблеми законності. 2019. Вип. 100. С. 18–30.

Філіпп А.В.,

*доцент кафедри кримінального
права та кримінології
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук*

**ДЕЯКІ АСПЕКТИ КРИМІНОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ
КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ СТАТЕВОЇ
СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ ОСОБИ**

Кримінологічною характеристикою кримінальних правопорушень є визначення розповсюдженості конкретної кримінально-протиправної поведінки, її різновидів, типових способів вчинення таких посягань, їх мотивації, місця і часу його скоєння, а також особливостей особи правопорушника [1, с. 160]. Можна погодитися із Б. Орловським, що феномен розвитку насильницької статевої злочинності є актуальною та складною проблемою для будь-якої держави, адже вчинення та розповсюдження таких кримінальних правопорушень порушує одну з найбільш важливих сфер суспільних відносин – сімейну, що дозволяє людям спільно проживати разом і продовжувати своє покоління. Вчинення тяжких насильницьких статевоїх злочинів, які часто отримують значний громадський розголос і телевізійне висвітлення, знецінює моральний устрій українського суспільства і значення сім'ї як базового й основного суспільного осередку у державі [2, с. 45].

Основними причинами того, що потерпіла особа не повідомляє правоохоронців про вчинений злочин, – це сором жертви, страх перед своїми кривдниками, недовіра громадян до правоохоронних органів. На жаль, і самі

працівники внутрішніх органів не зацікавлені в реєстрації додаткових злочинів. Саме тому необхідно проводити роз'яснювальну роботу серед населення та відповідні наради з працівниками правоохоронних органів щодо посилення співпраці з метою недопущення суспільно небезпечних діянь у майбутньому [3].

Дуже важливий аспект кримінологічної характеристики вищевказаної категорії кримінальних правопорушень складає характеристика особи, що вчинила кримінальне правопорушення проти статевої свободи й статевої недоторканності. Статевий кримінальний правопорушник у більшості випадків не одружений, немає місця роботи й не навчається, морально-психологічний стан такої особи має істотні деформації його системи цінностей. Він характеризується імпульсивністю, несприйняттям соціальних норм і вимог, високим рівнем тривожності, дезадаптивністю й порушенням прогнозування наслідків від його вчинків [4, с. 247].

Важливе місце в детермінації статевих злочинів займає поведінка потерпілої особи. Саме спільне вживання алкогольних напоїв, наркотичних або інших психотропних речовин найбільше призводить до скоєння злочину. Аморальна, легковажна або довірлива поведінка потерпілої особи може спровокувати у злочинця вчинення протиправних дій, спрямованих на задоволення статевої пристрасті, або інших дій сексуального характеру. Порушення психосексуальної орієнтації, яке викликане, як аморальними, антисоціальними установками, так і розладами психіки є одним із детермінант вчинення статевих злочинів [5].

Таким чином, зґвалтування є найтяжчим серед кримінальних правопорушень проти статевої свободи й статевої недоторканності особи, що виражається: у високій латентності, причинами якої виступають суспільні стереотипи; а також в особливостях роботи правоохоронних органів; у тяжких наслідках кримінального правопорушення; у тому, що зґвалтування є показником, індикатором моральності у суспільстві та інше [5]. Зміни у суспільних відносинах і психології людей тощо підкреслюють актуальність створення кримінологічної характеристики кримінальних правопорушень проти статевої свободи й статевої недоторканності. Характерні риси місця, часу, способу, мотиву вчинення зґвалтування, кримінологічна характеристика особи злочинця та потерпілої особи надають уяву про типовий механізм вчинення цих кримінальних правопорушень, що є передумовою розробки заходів їх попередження. Дослідження зазначених проблем – завдання наступних наукових праць.

Використані джерела:

1. Якімова С. В. Поняття та кримінологічна характеристика «сексуальних злочинів». 2014. URL: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/26755/1/029-159-165.pdf>
2. Міжнародна поліцейська енциклопедія: у 5 т. Київ : Ін Юре, 2005. Т. 2. 1224 с. (дата звернення: 01.08.2022).
3. Шевчук Т. І. Щодо латентності насильницьких злочинів у сільській місцевості.

Форум права. 2012. № 4. С. 1070-1074. URL: <http://archive.nbuiv.gov.ua>

4. Козлюк Л. Г. Соціально-демографічна характеристика злочинців, які вчинили статевий злочин щодо неповнолітнього. Часопис Київського університету права. 2010. №3. С. 245-248. (дата звернення: 01.08.2022).

5. Лукаш А.С. Кримінологічна характеристика звалтування в Україні. URL: http://www.irbis-nbuiv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuiv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Pib_2006_5_2_14.pdf

Черниш М.О.,

*кандидат юридичних наук, викладач
кафедри кримінального права та
кримінології Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ кандидат
юридичних наук, доцент*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗОВАНОЇ КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ ТА ЇЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ В УКРАЇНІ

Сучасна теорія кримінологічної науки має декілька критеріїв, за якими класифікується сучасна злочинність. З метою досягнення основних завдань дослідження, на нашу думку, є доцільним розгляд лише одного з таких критеріїв, а саме: кількості осіб, які залучаються до вчинюваної злочинної діяльності. Цей критерій дає змогу розділити злочини на такі групи: а) злочини, які вчиняються одноособово; б) злочини, які вчиняються спільно з іншими особами. Остання група обумовлює виокремлення злочинності, яка формується групою осіб і стійкими злочинними спільнотами (організованою злочинністю).

Багато дослідників організованої кіберзлочинності під цією категорією розуміють системну галузь кіберзлочинів, що пов'язані зі здійсненням такої діяльності в умовах створення злочинних угруповань [1, с.315]. Кіберзлочини – це злочини, які вчиняються шляхом застосування кібернетичних комп'ютерних систем, а саме будь-яких пристроїв або групи пов'язаних пристроїв, які у своїй сукупності утворюють певну програму, що виконує автоматичну обробку даних [1, с.315].

Національне законодавство України щодо злочинів у сфері кіберпростору дуже відрізняється від законодавства європейських держав. Ст.ст. 361-363-1 Кримінального кодексу України відносять до кіберзлочинів ті злочини, які вчиняються за допомогою використання електронно-обчислювальної техніки (комп'ютерів), систем, комп'ютерних мереж, а також мереж електрозв'язку [2]. Існування зазначеного підходу законодавця щодо